

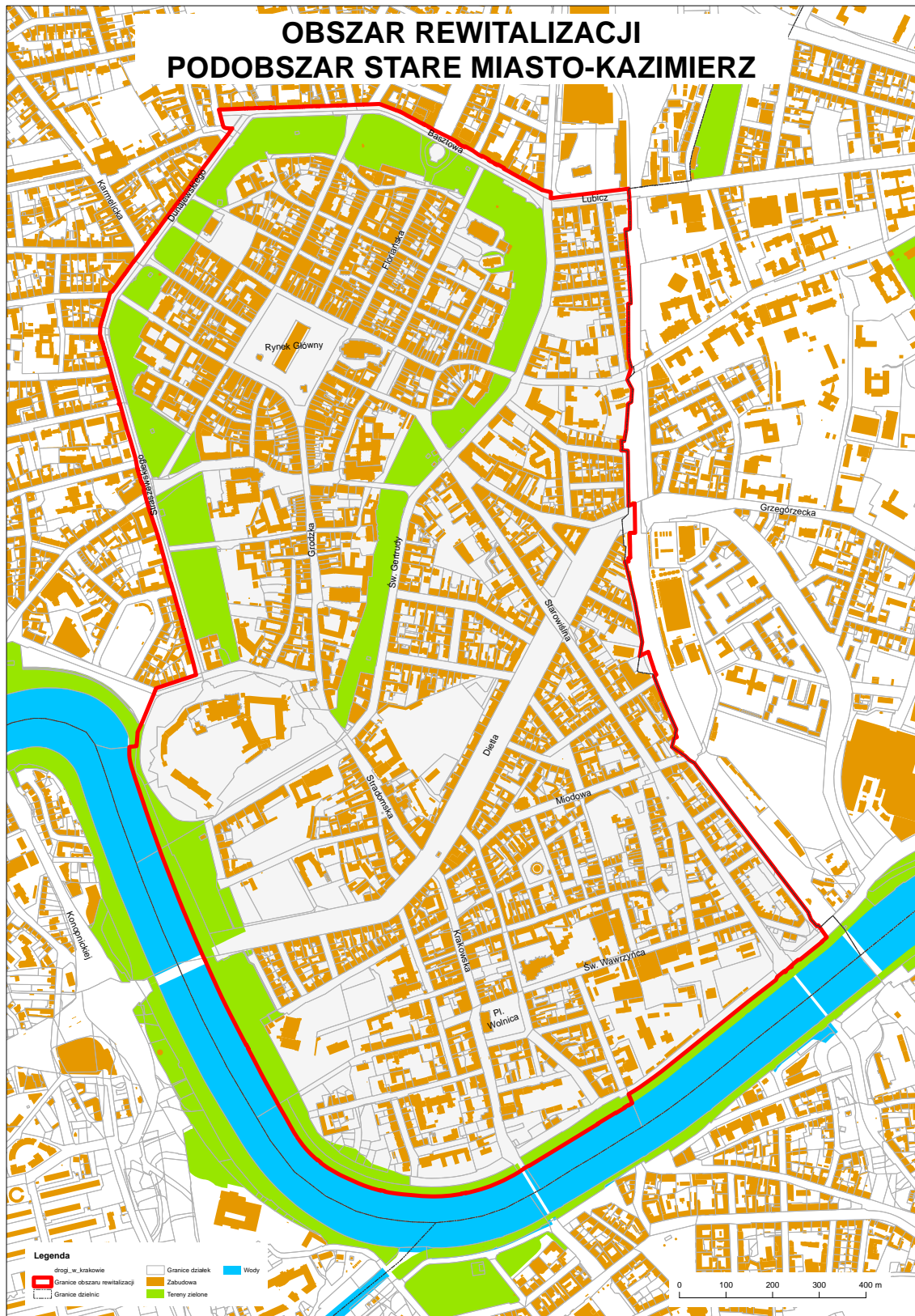
Miejski Program Rewitalizacji Krakowa - aktualizacja 2016 r.

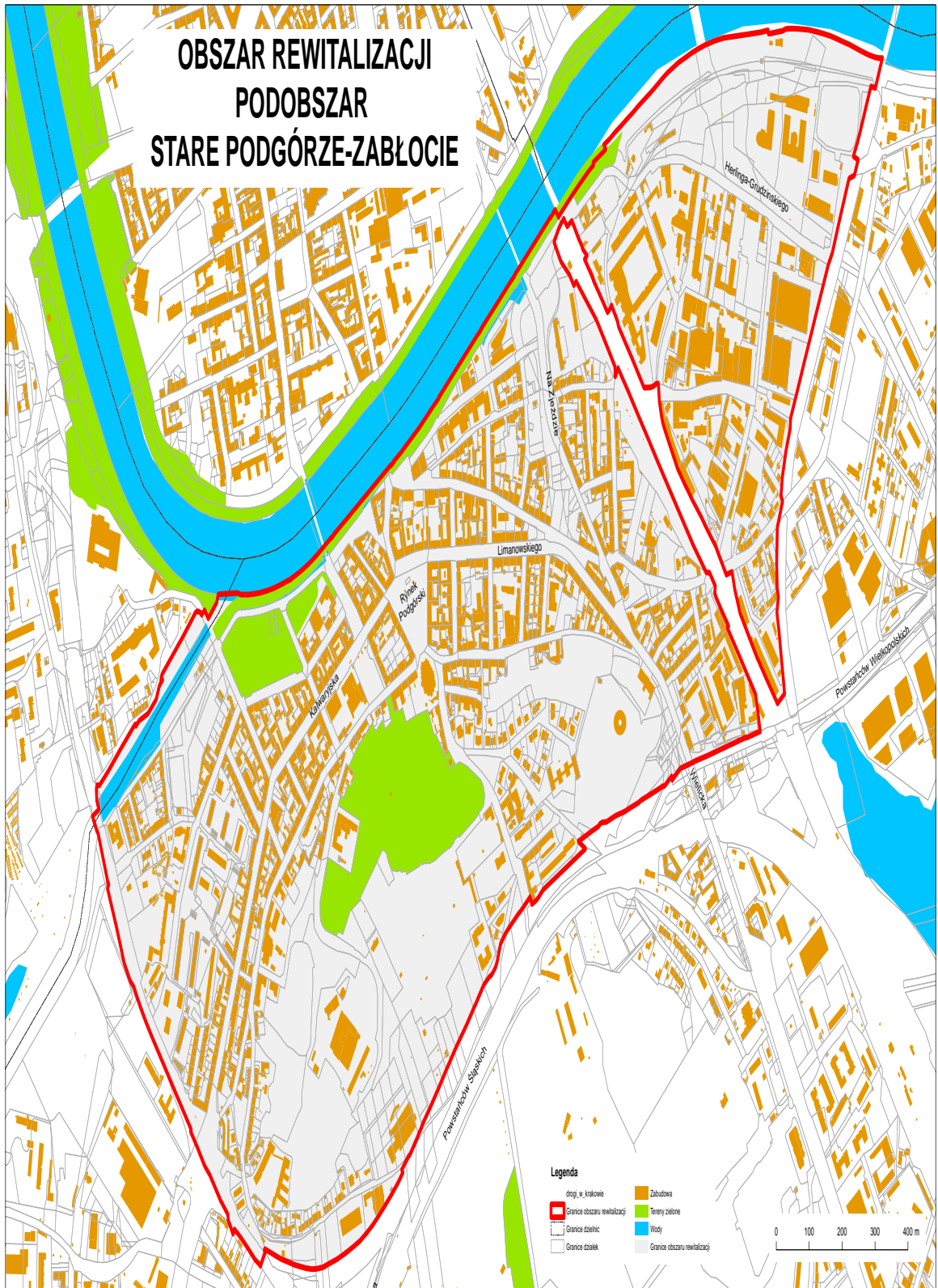
Załącznik nr 2 Instrukcja dla Beneficjentów

Spis treści

Uwagi ogólne	5
Definicje przyjęte za Wytycznymi MIiR	5
Granice zaktualizowanego obszaru rewitalizacji	6
Proces naboru projektów do aktualizowanego MPRK	6
Fiszka projektowa	9
Najważniejsze dokumenty związane z rewitalizacją.....	13
Typy projektów i działań rewitalizacyjnych, wspieranych ze środków Unii Europejskiego w okresie programowania 2014-2020 (wyciąg).....	13
Mapy podobszarów Obszaru Rewitalizacji.....	23

Uwagi ogólne

Niniejsza instrukcja stanowi element procesu aktualizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa (MPRK). Podstawą aktualizacji jest Program w brzmieniu przyjętym uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr CXXI/1906/14 z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa (dalej: **MPRK lub Program**).

Cele aktualizacji MPRK wiążą się z:

1. Potrzebą przeprowadzenia aktualnej, szczegółowej analizy i weryfikacji zakresu terytorialnego obszaru rewitalizacji, ustalonego w MPRK. Zaktualizowany Program Rewitalizacji uwzględni stosowną korektę obszaru.
2. Nowym okresem programowania Unii Europejskiej i przyjęciem nowych zasad programowania i realizacji rewitalizacji w Polsce w postaci Ustawy o rewitalizacji (Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz.1777) , Wytycznych Ministra Rozwoju (Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 [MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015]) (dalej, zmian w zapisach Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 879/16 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 16 czerwca 2016 r.).
3. Potrzebą dostosowania MPRK do aktualnego systemu wsparcia odnowy i ożywienia obszarów zdegradowanych, w zakresie zapisu art. 52 ustawy o rewitalizacji oraz ww. wytycznych.

Definicje przyjęte za Wytycznymi MliR

Projekt rewitalizacyjny - projekt, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

Program rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. (...) Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...), na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Granice zaktualizowanego obszaru rewitalizacji

Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wyznaczono zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Diagnozę rozmieszczenia zjawisk kryzysowych wykonano dla całego miasta, z wykorzystaniem obiektywnych, weryfikowalnych wskaźników. Poza kryteriami społecznymi, wyznaczony obszar rewitalizacji i składające się na niego podobszary spełniają co najmniej jedno z kryteriów degradacji w sferach: gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej.

Obszar Rewitalizacji spełnia dwa szczegółowe kryteria: charakteryzuje się koncentracją zjawisk kryzysowych, a przy tym ma istotne znaczenie dla rozwoju miasta. W jego ramach wyznaczono następujące **Podobszary Rewitalizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa, przedstawione na mapach poniżej:**

1. Podobszar Stare Miasto-Kazimierz,
2. Podobszar Stare Podgórze-Zabłocie,
3. Podobszar „stara” Nowa Huta.

Mapy podobszarów Obszaru Rewitalizacji zamieszczono na końcu niniejszej instrukcji.

Projekty zgłaszane do Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa co do zasady powinny być zlokalizowane na jednym z wymienionych Podobszarów Rewitalizacji. Dopuszcza się lokalizację projektu poza Obszarem Rewitalizacji, pod warunkiem uzasadnienia wpływu na rozwiązanie problemów społecznych występujących na tym terenie.

Proces naboru projektów do aktualizowanego MPRK

Nabór wniosków o wpisanie do MPRK trwa od 25 lipca do 12 września 2016 r.

MPRK zawierający listę projektów zostanie przedłożony Radzie Miasta Krakowa do uchwalenia, a następnie Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WM 2014-2020) w celu uzgodnienia pod kątem pozyskania środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego – źródeł dedykowanych procesowi rewitalizacji w okresie finansowania UE 2014-2020

Uwzględniając konieczność zachowania zgodności projektów z wymaganiami RPO WM 2014-2020, zawartymi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 879/16 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 16 czerwca 2016 r.; dalej: SzOOP RPO WM), ustala się podstawowe kryteria oceny projektów, ubiegających się o włączenie do MPRK:

1. Warunki wstępne:
  - położenie na Obszarze Rewitalizacji, lub
  - dopuszcza się położenie poza Obszarem Rewitalizacji, pod warunkiem uzasadnienia wpływu na rozwiązanie problemów społecznych na Obszarze Rewitalizacji.
2. Zachowanie produktów projektu przez 5 lat od momentu zakończenia realizacji.
3. Zdolność do realizacji projektu bez wsparcia ze środków UE.
4. Stan przygotowania projektu do realizacji:
  - posiadanie prawa do dysponowanie nieruchomością,
  - posiadanie ew. decyzji i pozwoleń, dokumentacji, biznesplanu, itp.
5. Powiązanie z innymi projektami.
6. Wpływ projektu na rozwiązywanie problemów społecznych na Obszarze Rewitalizacji.
7. Poprawność projektu w zakresie:
  - budżetu i źródeł finansowania, w tym wkładu własnego inicjatora projektu,
  - harmonogramu realizacji projektu,
  - wykonalności i trwałości finansowej projektu.

Ocena projektów pod kątem spełnienia kryteriów dokonana będzie przez Komisję Konkursową powołaną przez Prezydenta Krakowa.

Specyfika projektów wnioskowanych o ujęcie w MPRK

Projekty rewitalizacyjne mogą być finansowane z różnych źródeł i zakładać zróżnicowane modele finansowania, wykraczające poza możliwości stawiane dla stosownych osi interwencji i działań RPO WM 2014-2020. Podstawą uznania projektu za rewitalizacyjny jest jego lokalizacja lub oddziaływanie na Obszar Rewitalizacji i realizacja celów rewitalizacji tego obszaru.

Dla projektów, które będą ubiegały się o wsparcie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 należy mieć na względzie zapisy SzOOP RPO WM (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 879/16 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 16 czerwca 2016).

W ramach zaktualizowanego MPRK rekomenduje się także włączenie do programu projektów o charakterze rewitalizacyjnym, które nie będą ubiegały się o środki w ramach ww. ścieżek wsparcia RPO WM, a które mogą być finansowane i/lub wspierane, np.:

- ze środków prywatnych,
- w całości ze środków własnych projektodawców,
- z innych niż unijne środków pomocowych instytucji publicznych czy pozarządowych,
- ze środków budżetu Miasta Krakowa, w tym w ramach Budżetu Obywatelskiego, czy programów współpracy z organizacjami pożytku publicznego.

Formularz zgłoszenia projektu – fiszka projektowa

W celu zgłoszenia projektu do włączenia do MPRK Wnioskodawca powinien wypełnić elektronicznie formularz fiszki projektowej. **Wypełnioną fiskę należy prześłać drogą elektroniczną na adres e-mail: wr.umk@um.krakow.pl oraz pocztą w formie drukowanej – podpisanej przez osoby uprawnione do reprezentowania danego podmiotu** – na adres: Wydział Rozwoju Miasta, Urząd Miasta Krakowa, Plac Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków lub złożyć osobiście na dzienniku podawczym UMK przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, Kraków – okienko nr 5, w godzinach pracy urzędu.

Termin naboru projektów: od 25 lipca 2016 r. do 12 września 2016 r.

Instrukcja i formularz wniosku (fiszka projektowa) dostępne są na stronach:

Magiczny Kraków (www.krakow.pl),

Rewitalizacja w Krakowie (<http://www.rewitalizacja.krakow.pl>),

Miejskie Centrum Dialogu (<http://www.dialogspoleczny.krakow.pl>),

Biuletyn Informacji Publicznej (<http://www.bip.krakow.pl>)

W trakcie naboru działać będzie Punkt Informacyjny w Miejskim Centrum Dialogu przy ul. Brackiej 10, a także dyżury w podobszarach rewitalizacji (szczegóły na profilu Facebook [@mprk2016](https://www.facebook.com/mprk2016)).

Fiszka projektowa

Załącznik nr .....

(data złożenia fiszki – Wypełnia WR
UMK)

Fiszka projektowa

**AKTUALIZACJA
MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI KRAKOWA**

Fiszka nr	
-----------	--

(Wypełnia WR UMK)

I. Dane Wnioskodawcy

I.1. Pełna nazwa Wnioskodawcy

--

I.2. Rodzaj wnioskodawcy/Forma działalności:*

jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia	
jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną	
instytucje kultury	
osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki	
partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)	
kościóły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych	
spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego	
parki narodowe i krajobrazowe	
PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne	
inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną	
szkoły wyższe	
przedsiębiorcy	
administracja rządowa	
inny (jaki?)	

I.3. Adres Wnioskodawcy do korespondencji

Ulica	
Numer domu/ lokalu	
Kod pocztowy	
Miejscowość	
Województwo	
Telefon	
Fax	

I.4. Osoba wyznaczona do kontaktów

Imię i nazwisko	
Funkcja	
Telefon	
Fax	
e-mail	

II. Dane o projekcie/przedsięwzięciu

II.1. Nazwa planowanego projektu/przedsięwzięcia

--

II.2. Cel/zakres projektu

*(każdy projekt musi przyczyniać się do osiągnięcia co najmniej 2 rodzajów celów, w tym **zawsze celu o charakterze społecznym** albo być komplementarnym do innego konkretnego zgłaszanego do MPRK projektu tego samego lub innego wnioskodawcy – wówczas prosimy o podanie w pkt f informacji, który z innych projektów realizuje komplementarnie cel społeczny)*

a. Cel ogólny:
b. Cel społeczny:
c. Cel gospodarczy:
d. Cel przestrzenny:
e. Cel środowiskowy:
f. Projekt komplementarny:

II.3. Przewidywany termin realizacji projektu¹

(co najmniej od mm-rr do mm-rr)

--

II.4. Miejsce realizacji

(wymagana lokalizacja na Obszarze Rewitalizacji lub wskazanie, że określona część działań realizowana będzie dla odbiorców/mieszkańców Obszaru Rewitalizacji)

--

II.5. Szacunkowe koszty projektu

a. Koszt całkowity projektu brutto w zł:
b. Oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE w % kosztów:
c. Wszystkie spodziewane źródła współfinansowania z szacunkowym określeniem % lub kwotowym oczekiwanego wsparcia <i>(np. Regionalny Program Operacyjny, programy grantowe, sponsoring, dotacje publiczne krajowe)</i> :
d. Planowany udział własny Wnioskodawcy % lub kwotowo <i>(jaką część środków i jakiego rodzaju może/planuje przeznaczyć Wnioskodawca na realizację projektu)</i> :

¹ Projekt nie może być już zrealizowany, a wydatki przewidziane do dofinansowania nie mogą być poniesione przed 1 stycznia 2014 r.

II.6. Czy w przypadku niepozyskania środków UE projekt może być zrealizowany?

a. tak, całkowicie	
b. tak, z drobnymi modyfikacjami	
c. musiałyby ulec znaczącym zmianom	
d. nie mógłby być zrealizowany	

II.7. Czy Wnioskodawca posiada jakiekolwiek potwierdzenie włączenia się partnerów/ donatorów/ instytucji współfinansujących do projektu?

tak		Nie	
Jeśli tak, to od kogo i jakie? (np. umowy o współpracy, umowy o dofinansowanie, listy intencyjne, umowy partnerskie, umowy konsorcjum, listy indykatywne projektów, gwarancje):			

II.8. Jakie są spodziewane efekty projektu: rzeczowe, społeczne, gospodarcze?

(krótki opis efektów, rekomenduje się podanie konkretnych wskaźników dla projektu)

--

Oświadczenie Wnioskodawcy

Ja, niżej podpisana/y będąc osobą upoważnioną do reprezentowania Wnioskodawcy oświadczam, że:

- 1) proponowana koncepcja w całości mieści się w zakresie działalności Wnioskodawcy lub wykazanych powyżej partnerów,
- 2) wszystkie podane informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym,
- 3) wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych zawartych w Fiszce projektowej w ramach naboru projektów do Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa dla celów jego prowadzenia i realizacji (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych).

Imię i nazwisko	Stanowisko	Podpis

Podpisy osób upoważnionych do reprezentowania wnioskodawcy

.....
(data i pieczęć wnioskodawcy)

Najważniejsze dokumenty związane z rewitalizacją

- *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777)*
<http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2015/1777/1>
- *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.* Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r. ;
<https://www.mr.gov.pl/strony/zadania/fundusze-europejskie/wytyczne/wytyczne-na-lata-2014-2020/wytyczne-w-zakresie-rewitalizacji-w-programach-operacyjnych-na-lata-2014-2020/>
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.* Kraków, marzec 2015. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 240 /15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 marca 2015 r.
https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/1583/RPO_WM_10032015.pdf
- *Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.* Zarząd Województwa Małopolskiego, Kraków, czerwiec 2016
http://www.rpo.malopolska.pl/o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/szczegolowy_opisu_osi_priorytetowych_regionalnego_programu_operacyjnego_wojewodztwa_malopolskiego
- *Podręcznik Kwalifikowania Wydatków objętych dofinansowaniem w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.* Wytyczne Programowe Instytucji Zarządzającej RPO WM 2014-2020.
https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/19141/PKW_26042016.pdf

Typy projektów i działań rewitalizacyjnych, wspieranych ze środków Unii Europejskiego w okresie programowania 2014-2020 (wyciąg)

Uznając rolę środków pochodzących ze wsparcia UE, dystrybuowanych i zarządzanych przez władze regionalne, rekomenduje się włączenie do MPRK projektów zgodnych z **typami projektów ujętych w RPO WM w ramach 11 (EFRR) oraz 8, 9 i 10 (EFS) Osi Priorytetowej.**

Projekty inwestycyjne (EFRR) przewidziane w 11 Osi Priorytetowej Rewitalizacja przestrzeni regionalnej, Działanie 11.1 Rewitalizacja miast: Poddziałanie 11.1.1 Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie**Typy projektów:**

- przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne
  - budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury
  - działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów
  - zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne
  - modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną
  - modernizację, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych
- Typy projektów mogą być łączone.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
- instytucje kultury
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki
- partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
- parki narodowe i krajobrazowe
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
- inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
- szkoły wyższe
- przedsiębiorcy
- administracja rządowa

Działanie 11.4 Rewitalizacja terenów przemysłowych:**Typy projektów:**

- A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne
  - B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury
  - C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów
  - D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne
  - E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną
  - F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych
- Typy projektów mogą być łączone.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną
- instytucje kultury
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki
- partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego
- parki narodowe i krajobrazowe
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
- inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną
- szkoły wyższe
- przedsiębiorcy
- administracja rządowa

Projekty społeczne realizowane w ramach priorytetów inwestycyjnych finansowanych z EFS w ramach Osi 8,9,10 RPO WM oraz Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój w odpowiednich osiach priorytetowych i działaniach.

8 Oś Priorytetowa RYNEK PRACY

Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa

Typy projektów:

- A. kompleksowe programy na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy

Typy beneficjentów:

wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności: przedsiębiorcy i pracodawcy organizacje pozarządowe

Działanie 8.5 Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego z prywatnym

Typy projektów:

- A. wsparcie dla tworzenia i/lub funkcjonowania podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych) i klubów dziecięcych oraz działania na rzecz zwiększania liczby miejsc w istniejących instytucjach
  - B. tworzenie warunków dla rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 przez dziennego opiekuna
- Typy projektów mogą być łączone.

Typy beneficjentów

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) w szczególności:

- przedsiębiorcy i pracodawcy
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
- partnerzy społeczni i gospodarczy
- organizacje pozarządowe

9 Oś Priorytetowa REGION SPÓJNY SPOŁECZNIE

Działanie 9.1 AKTYWNA INTEGRACJA

Poddziałanie 9.1.1 AKTYWNA INTEGRACJA – PROJEKTY KONKURSOWE WYŁĄCZNIE DLA OPS/PCPR

Typy projektów

AKTYWNA INTEGRACJA – PROJEKTY KONKURSOWE WYŁĄCZNIE DLA OPS/PCPR

A. realizowane przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia

Typ beneficjenta

- ośrodki pomocy społecznej
- powiatowe centra pomocy rodzinie
- inne podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) – wyłącznie jako partner ośrodka pomocy społecznej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie

Poddziałanie 9.1.2 AKTYWNA INTEGRACJA – PROJEKTY KONKURSOWE

Typy projektów

A. kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia

Typ beneficjenta

Podmioty posiadające doświadczenie w prowadzeniu działań na rzecz włączenia społecznego:

- organizacje pozarządowe
- podmioty ekonomii społecznej
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
- przedsiębiorcy
- ochotnicze hufce pracy

Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania Działanie 9.1

Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poprzez poprawę oraz wzmocnienie ich szans na zatrudnienie

Działanie 9.2 USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE**Poddziałanie 9.2.1 USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE W REGIONIE**

Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania

Większa dostępność usług społecznych

Większa dostępność usług zdrowotnych

Typy projektów

USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE W REGIONIE

A. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności wielospecjalistycznych zespołów wczesnej interwencji dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym lub zagrożonym niepełnosprawnością

B. wdrożenie programów zdrowotnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów dzieci i młodzieży

C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży

D. wsparcie projektów z zakresu teleopieki

E. rozwój opieki długoterminowej

Typ beneficjenta

Wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
- organizacje pozarządowe
- organizacje non-profit
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- podmioty ekonomii społecznej
- instytucje publiczne i prywatne świadczące usługi medyczne
- przedsiębiorcy

Poddziałanie 9.2.2 USŁUGI OPIEKUŃCZE ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA – ZIT

Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania

Większa dostępność usług społecznych

Typy projektów

USŁUGI OPIEKUŃCZE ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA – ZIT

- A. działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych
  - B. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych
  - C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności ośrodków interwencji kryzysowej
- projekty z obszaru objętego strategią ZIT – miejski obszar funkcjonalny Krakowa – Metropolia Krakowska
Typy projektów mogą być łączone.

Typ beneficjenta

Typ projektu A i B:

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną
- organizacje pozarządowe
- organizacje non-profit
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- podmioty ekonomii społecznej
- przedsiębiorcy

Typ projektu C:

- powiat
- organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej

10 Oś Priorytetowa WIEDZA I KOMPETENCJE

Działanie 10.1 ROZWÓJ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Poddziałanie 10.1.1 WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE – ZIT

Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania

Zwiększenie liczby miejsc edukacji przedszkolnej oraz rozszerzenie oferty dodatkowej placówek wychowania przedszkolnego

Typy projektów

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE – ZIT

- A. tworzenie nowych miejsc przedszkolnych
  - B. rozszerzenie oferty dodatkowej ośrodków wychowania przedszkolnego
- projekty z obszaru objętego strategią ZIT – miejski obszar funkcjonalny Krakowa – Metropolia Krakowska
Typy projektów mogą być łączone.

Typ beneficjenta

Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności organy prowadzące ośrodki wychowania przedszkolnego.

Poddziałanie 10.1.3 EDUKACJA W SZKOŁACH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE OGÓLNE

Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania

Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach

Typy projektów

EDUKACJA W SZKOŁACH PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE OGÓLNE

- A. rozwijanie u uczniów i słuchaczy szkół i placówek kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy w zakresie przedmiotów przyrodniczych i matematyki oraz kompetencji informatycznych
- B. rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych narzędzi oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, nauczania w obszarze przedmiotów przyrodniczych i matematyki oraz pracy metodą eksperymentu

C. wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych uczniów w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej) poprzez pomoc stypendialną

Typy projektów mogą być łączone. Typ B musi być łączony z typem A. Typ C nie może być realizowany samodzielnie.

Typ beneficjenta

Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności organy prowadzące szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, w tym zawodowe oraz placówki oświatowe prowadzące kształcenie ogólne (w rozumieniu art.2 ust. 3, 4 i 5 ustawy o systemie oświaty).

Poddziałanie 10.1.5 WSPARCIE UCZNIÓW ZDOLNYCH

Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania

Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw niezbędnych na rynku pracy oraz indywidualizacja podejścia w szczególności do uczniów o szczególnych potrzebach

Typy projektów

WSPARCIE UCZNIÓW ZDOLNYCH

A. regionalny program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych

B. koordynacja w regionie realizacji działań związanych ze wsparciem uczniów zdolnych – projekt pozakonkursowy

C. rozwój uzdolnień oraz pogłębianie zainteresowań i aktywności edukacyjnej uczniów

Typ beneficjenta

Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym w szczególności organy prowadzące szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, w tym zawodowe oraz placówki oświatowe prowadzące kształcenie ogólne (w rozumieniu art. 2 ust. 3, 4 i 5 ustawy o systemie oświaty).

W ramach trybu pozakonkursowego liderem będzie samorząd województwa.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój

Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy

Cele szczegółowe osi priorytetowej: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe

Cele szczegółowe działania/poddziałania: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Poddziałanie nr 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Poddziałanie nr 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – kierowane w trybie pozakonkursowym do powiatowych urzędów pracy

Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe

Cele szczegółowe działania/poddziałania: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Poddziałanie nr 1.2.1 WSPARCIE UDZIELANE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Typy projektów:

Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) poprzez:

1. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne):
  - identyfikacja potrzeb osób młodych pozostających bez zatrudnienia oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym identyfikacja stopnia oddalenia od rynku pracy osób młodych,
  - kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych,

2. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji:

- kontynuacja nauki dla osób młodych, u których potrzebę uzupełnienia edukacji formalnej lub potrzebę potwierdzenia kwalifikacji m.in. poprzez odpowiednie egzaminy,
- nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia,

3. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:

- nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki, spełniające standardy wskazane w Europejskich Ramach Jakości Praktyk i Staży,
- wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia, m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność tej formy wsparcia, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (wyłącznie w połączeniu z subsydiowanym zatrudnieniem),

4. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej (uwzględniając mobilność zawodową na europejskim rynku pracy za pośrednictwem sieci EURES):

- wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalających na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze, min. poprzez praktyki, staże i szkolenia, spełniające standardy wyznaczone dla tych usług (np. Europejskie i Polskie Ramy Jakości Praktyk i Staży),
- wsparcie mobilności geograficznej dla osób młodych, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie,

5. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych:

- niwelowanie barier jakie napotykać osoby młode niepełnosprawne w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. poprzez finansowanie pracy asystenta osoby niepełnosprawnej, którego praca spełnia standardy wyznaczone dla takiej usługi i doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. Instrumenty i usługi rynku pracy służące rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia:

- wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz doradztwo i szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, a także wsparcie pomostowe.

Typ beneficjenta:

Instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy:

- publiczne służby zatrudnienia,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- agencje zatrudnienia,
- instytucje szkoleniowe,
- instytucje dialogu społecznego²,
- instytucje partnerstwa lokalnego.

Poddziałanie nr 1.2.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych

Typy projektów:

Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) poprzez:

1. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne):

² Instytucjami dialogu społecznego na rynku pracy zgodnie z art. 6 ust. 6 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy są: związki zawodowe lub organizacje związków zawodowych, organizacje pracodawców, organizacje bezrobotnych, organizacje pozarządowe jeżeli wśród zadań statutowych znajduje się realizacja zadań w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

- identyfikacja potrzeb osób młodych pozostających bez zatrudnienia oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym identyfikacja stopnia oddalenia od rynku pracy osób młodych,
 - kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych,

2. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji:

- kontynuacja nauki dla osób młodych, u których zdiagnozowano potrzebę uzupełnienia edukacji formalnej lub potrzebę potwierdzenia kwalifikacji m.in. poprzez odpowiednie egzaminy,
 - nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia,

3. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:

- nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki, spełniające standardy wskazane w Europejskich Ramach Jakości Praktyk i Staży,
 - wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia, m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność tej formy wsparcia, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (wyłącznie w połączeniu z subsydiowanym zatrudnieniem),

4. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej (uwzględniając mobilność zawodową na europejskim rynku pracy za pośrednictwem sieci EURES):

- wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalających na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze, min. poprzez praktyki, staże i szkolenia, spełniające standardy wyznaczone dla tych usług (np. Europejskie i Polskie Ramy Jakości Praktyk i Staży),
 - wsparcie mobilności geograficznej dla osób młodych, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie,

5. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych:

- niwelowanie barier jakie napotykają osoby młode niepełnosprawne w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. poprzez finansowanie pracy asystenta osoby niepełnosprawnej, którego praca spełnia standardy wyznaczone dla takiej usługi i doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. Instrumenty i usługi rynku pracy służące rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia:

- wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz doradztwo i szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, a także wsparcie pomostowe.

Typ beneficjenta:

Instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy:

- publiczne służby zatrudnienia,
- Ochotnicze Hufce Pracy,
- agencje zatrudnienia,
- instytucje szkoleniowe,
- instytucje dialogu społecznego,
- instytucje partnerstwa lokalnego.

Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie **protestów:**

Dla działania 1.2: Konkursowy. Podmiot odpowiedzialny - Wojewódzki Urząd Pracy właściwy dla danego województwa.

Działanie 1.3 Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji

Cele szczegółowe działania/poddziałania: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Poddziałanie nr 1.3.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-educacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) poprzez:

1. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne):

- identyfikacja potrzeb osób młodych pozostających bez zatrudnienia oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym identyfikacja stopnia oddalenia od rynku pracy osób młodych,
- kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych,

2. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, które przedwcześnie opuszczają system edukacji lub osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji:

- kontynuacja nauki dla osób młodych, u których zdiagnozowano potrzebę uzupełnienia edukacji formalnej lub potrzebę potwierdzenia kwalifikacji m.in. poprzez odpowiednie egzaminy,
- nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia,

3. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:

- nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki, spełniające standardy wskazane w Europejskich Ramach Jakości Praktyk i Staży,
- wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia, m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność tej formy wsparcia, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (wyłącznie w połączeniu z subsydiowanym zatrudnieniem),

4. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej (uwzględniając mobilność zawodową na europejskim rynku pracy za pośrednictwem sieci EURES):

- wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalających na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze, min. poprzez praktyki, staże i szkolenia, spełniające standardy wyznaczone dla tych usług (np. Europejskie i Polskie Ramy Jakości Praktyk i Staży),
- wsparcie mobilności geograficznej dla osób młodych, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie,

5. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych:

- niwelowanie barier jakie napotykać osoby młode niepełnosprawne w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. poprzez finansowanie pracy asystenta osoby niepełnosprawnej, którego praca spełnia standardy wyznaczone dla takiej usługi i doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. Instrumenty i usługi rynku pracy służące rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia:

- wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz doradztwo i szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej, a także wsparcie pomostowe.

Tryb pozakonkursowy: Ochotnicze Hufce Pracy

Tryb konkursowy:

- instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku prac :

- -publiczne służby zatrudnienia,
- - Ochotnicze Hufce Pracy,
- - agencje zatrudnienia,
- - instytucje szkoleniowe,
- - instytucje dialogu społecznego,
- -instytucje partnerstwa lokalnego.
- jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135),
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- młodzieżowe ośrodki socjoterapii,
- specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze,
- specjalne ośrodki wychowawcze,
- domy samotnej matki,
- Centralny Zarząd Służby Więziennej.

Tryb wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów:

Tryb konkursowy – konkurs Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Tryb pozakonkursowy – projekty Ochotniczych Hufców Pracy

Podmiot odpowiedzialny - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego

Typy projektów:

1. Wsparcie dla zanieczyszczonych lub zdegradowanych terenów

Wspierane będą działania, których głównym celem jest rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych i remediacja terenów zanieczyszczonych. Dofinansowanie tego typu przedsięwzięć będzie możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy obecny właściciel gruntu nie jest odpowiedzialny za powstanie zanieczyszczenia lub degradację środowiska.

Jeśli na obszarze objętym działaniami rekultywacyjnymi będą występowały grunty zanieczyszczone, obowiązkowym elementem projektu będzie ich remediacja.

Preferowane będą projekty, których realizacja będzie wynikać z gminnych programów ochrony środowiska lub programów rewitalizacji.

2. Rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych

Wspierane będą działania, które przyczyniają się do zahamowania spadku powierzchni terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych.

Priorytetowo traktowane będą projekty realizowane w obszarach o przekroczonych normach jakości powietrza (dla których istnieje obowiązujący Program Ochrony Powietrza).

Wsparcie z tego działania nie dotyczy obiektów poddawanych głębokiej kompleksowej modernizacji budynków w ramach projektów Osi priorytetowej I Zmniejszenie emisyjności gospodarki, których elementami są zielone ściany i dachy.

3. Inwentaryzacja terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych

W ramach projektów inwentaryzacyjnych finansowane będą działania związane z analizami degradacji i zanieczyszczenia terenu, badania zanieczyszczenia gleby, ziemi i wód gruntowych i analizy dotyczące możliwych sposobów i kosztów przeprowadzenia remediacji lub rekultywacji. Finansowane będą działania wyłącznie w odniesieniu do terenu, który zostanie zagospodarowany na cele środowiskowe.

Typ beneficjenta:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki (forma prawna - kod 403, kod 429, kod 430, kod 431) dla typów projektów 1, 2, 3;

- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego (forma prawna - kod 019, 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124) dla typów projektów 1, 2, 3;

- regionalne dyrekcje ochrony środowiska (forma prawna kod 401) dla typów projektów 1, 3.

Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów:

Tryb konkursowy

projekty wpisujące się w typy projektów 1, 2, 3.

Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów:
Ministerstwo Środowiska

Mapy podobszarów Obszaru Rewitalizacji

